

NEFİS TERBİYESİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû! Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

İnsanoğlu çok muhterem, çok nazik, çok da kıymetli bir mahlûktur. Ne altınla ölçülür, ne yakutlarla ölçülür. İnsana hiç bir şey muadil olamaz. Müslüman insan, Allah-u Teâlâ'nın sevip yarattığı bir mahlûktur.

Biz doğuştan itibaren terbiyeye muhtacız. Çocuk doğar doğmaz, hemen anasının memesine yapışır, kurtarır kendisini... Mekteplere verirler, okuruz, dünyamızı öğreniriz. Din mekteplerine verirler, dinimizi öğreniriz. Fakat bunların hiç birisi bize kâfî değildir. Bilgi ayrı iş, Allah'ın sevgili kulu olabilmek ayrı iştir.

Bu dünyaya gelişimizin yegâne sebebi, bu varlığın sahibi olan Allah-u Celle ve A'lâ'yı tanımak, bilmek, onun emrine münkad bir halde ömrümüzü geçirmektir ki, ahiret saadeti bunun altındadır.

Yoksa, dünyasını mâmur edeceğim diyerekten, ahiretini harab eden insanların dünyaları da bir şeye yaramaz, ahirette de ellerine bir

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

şey geçmez. Çünkü, her gelen gitse gerektir dedikleri hepimizin mâlûmudur. Kim bilir ne kadar insan gelmiştir, gitmiştir; daha kim bilir ne kadar insan gelip gidecektir. Onların hepsi bu dünyadan ahirete geçen insanlardır ki, bu dünya ahiretin köprüsüdür. Köprüdür, başka bir şey değildir. Binân aleyh, bu köprüden geçerken, niçin geldiğini ve nereye gideceğini bilmeyen insanın, insanlıkta yeri olmasa gerektir.

Onun için Cenâb-ı Hak Celle ve A'lâ Hazretleri, Kur'an-ı Azîmü'ş-şân'ın 13. Cüzünün baş ayetinde der ki, Yusuf AS'dan naklen, *estaizü bi'llâh*:

وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا

رَحِمَ رَبِّي

(يوسف: ٥٣)

(*Ve mâ überriü nefsi, inne'n-nefse leemmâretün bi's-süi, illâ mâ rahime rabbî*) [Ben nefsimi temize çıkarmıyorum, muhakkak ki nefis insana kötülüğü çok çok emreder; Rabbimin korudukları müstesnâ...] (Yusuf, 12/53)

Bizi Allah-u Celle ve A'lâ yaratmış, bir nefsimiz vardır. Bu nefsimiz şehvetle, şöhretle, kibirle, gazapla, hırsla, envâ-i çeşit kötü huylarla böyle süslenmiş, bezenmiş bir mahlûktur. Bunu kendi haline bırakırsanız, mektep bunu tashih etmez. Mektep sana dünyayı öğretir, öteki mektepte de dinini öğrenirsin. Fakat Allah'a sevgili olmanın yolu bambaşka...

Mutlaka řu camiıı yaparken, biliyorsunuz ki birçok eşya kullanılmıştır. Fakat hepsi bir terbiyenin mahsulüdüdür. Meselâ, direği dağdan getirildiği gibi değildir. Düzeltilmiş, işe yarar bir hale gelmiş, caminin şurasına, burasına konmuş.

Taşları da öyle... Dış taşlarını görüyorsunuz, ustaların elinden geçmiş, yontulmuş, şöyle olmuş. Bu tarafına da taşları eritmişler, kireç yapmışlar, üzerlerini sıvamışlar, düz bir hale getirmişler. Bunlar hep bir emeğin mahsülüdür.

Bugünkü çıraklarımız çalışırlar ustaların yanında, bir müddet sonra usta olurlar. Eğer onlara hizmet etmeseler, sanatları kolayca öğrenemezler. Kendi kendime yapacağım dersen, olmaz, beceremezsin. Birçok kimselerin arabalarını bozarsın, saatlerini bozarsın, şunu bozarsın, bunu bozarsın... Hayır yapacağın yerde şer olur.

Binaen aleyh, muhakkak mektebe gidip nasıl okumayı öğreniyorsak, insanın da terbiye yollarını muhakkak öğrenmesi lâzım!

Terbiye yollarını öğrenmezse, bak peygamber olduğu halde

Yusuf AS ne diyor:

وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ

(يوسف: ٥٣)

(*Ve mâ überriü nefsi*) “Ben nefsimi temize çıkarmıyorum.” Niçin? (*İnne'n-nefse le-*

emmâretün bi's-sû') “Çünkü bu nefis aşırı şekilde kötülüğü emreder; hiç bir zaman iyilikle emretmez.” (Yusuf, 12/53). Daimâ onun gayesi, adamı cehenneme sürükleyebilmeğe çalışmak.

Bir nefis 70 tane şeytana bedeldir. Onun için nefisle mücadele de kolay bir şey değildir.

Binâen aleyh, Cenâb-ı Peygamber bir harpten gelirken gazilere dedi ki: ki:¹

قَدِمْتُمْ خَيْرَ مَقَدَمٍ، مِنَ الْجِهَادِ الْأَصْغَرِ إِلَى الْجِهَادِ
الْأَكْبَرِ، مُجَاهَدَةُ الْعَبْدِ هَوَاهُ

(الدیلمی، خط. عن جابر)

RE. 334/5 (*Kadimtüm hayra makdemin*) “Hoş bir gelişle geldiniz, hoş geldiniz! (*Mine'l-cihâdi'l-asgari ile'l-cihâdi'l-ekberi*) “Küçük cihaddan daha büyük olan cihada geldiniz.”

“—Şimdi küçük harbden döndük, büyük harbe geldik!” dedi.

Döğüşmeyi, muharebeyi küçük harb saydı. “Bundan sonraki vazifemiz cihad-ı ekber.” dedi. Cihad-ı ekber ise, (*mücâhedeti'labdi hevâhu*) kulun kendi hevây-ı nefsi ile cihad etmesidir.” dedi.

Cihad edeceğiz. Niçin? Nefislerimizi ıslah için...

Bu taş yontulmadan buraya konursa, bu cami

¹ Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.388, no:384; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIII, s.523, no: 7345; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.430, no:11260; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.425, no:1363; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV, s.139, no:15164.

durmaz, yıkılır. Evler de öyledir. Direkler düzeltilmeden konursa, olmaz, yıkılır.

İnsanlar da düzeltilmeye mecbur. Ahlâkı bozuk insanlardan memlekete fayda gelmez, zarar gelir.

Onun yolları dindir. Dinin hakim olması için, iki tane yol vardır. Birincisi paranın esiri olmamak, ikincisi kadınların esiri olmamaktır. İnsanları en çok yıkan bu iki şeydir. İnsanların çoğu bu iki sebepten yıkılmışlardır.

Onun için, Allah-u Teâlâ'nın birçok yasakları var. 125 tane günah-ı kebâir, onun birkaç misli fazlasıyla da sagâir günahlar vardır. Sagâir günah diye bir günahı büyükler saymamışlar, küçük günah olmaz demişler. Çünkü, işlenen günah Allah Celle ve A'lâ'ya karşı isyandır, isyanın ise büyüğü küçüğü olmaz. Binaen aleyh, insan büyük ve küçük bilcümle günahlardan, hatta mekruhlardan bile kaçınması lâzım gelir.

Onlar bizim insanlığımızı kemiren mikroplardır. Bugünkü cesedimizi kemiren mikroplar var ya, —birçok hastalıklardan bahsederler— cesedimizi yerler. Ceset nasıl olsa toprak olmağa mahkûmdur. Nasıl topraktan geldi, yine öyle toprağa gidecek. O öyledir.

Fakat bize asıl matlub olan gönüldür, gönül! Ruhtur, kalptir. Çeşitli adlar derler. Bu gönlün muhafazası, cesedin muhafazasından yüz bin defa daha kıymetlidir.

Onun için Cenâb-ı Hak da buyurur ki: Ben kulumun cesedine bakmam, kılığına bakmam, güzelliğine bakmam, zenginliğine bakmam,

şusuna busuna bakmam; benim baktığım kulumun gönlüdür gönlü!

(*Kulûbeküm*) diyor, kalplerine bakarım. Onun kalbinde hayır varsa, ne mutlu o kula... Onun kalbinde hayır varsa, ne mutlu o kula... Eğer onun kalbinde hayır yoksa, ne yazık o kula...

Binaen aleyh bizim şimdi muhtaç olduğumuz şeylerden birisi de... Biz aciziz, her bakımdan aciziz. Ne kadar büyük insan olursan ol, ne kadar kuvvetli insan olursan ol, çocukluğumuz nasılsa, bir gün ihtiyarlığımız da öyle oluyor. Ondan sonra, zayıf bir hale düşüyoruz. Her zaman bu zafiyet üzerimizde mevcuttur.

Onun için biz dâima, varlığın sahibi Allah'a ellerimiz kaldırıp, "Aman ya Rab!" demek mecburiyetindeyiz. O mecburiyeti hissetmedikçe, ondan imdâd-ı ilâhîyi istemedikçe, fadl-ı ilâhîye nâil olamadıkça, bir şey olamaz zavallı...

Ondan dolayıdır ki, Ebû Bekrini's-Sıddîk RA nasıl yalvarıyor Allah'a... Nasıl tazarru ve niyaz ediyor ki, o bizim pîrimiz, İslâm'ın öncüsü ve ilk müslüman... Bütün varlığını İslâm yolunda feda etmiş, bütün cihadlarda hazır olmuş. Bugün de, o Peygamber'in varisi olarak yanında yatıyor. O nefesine nasıl hitap ediyor.

Bizim bugün varlıkla, kendimizi göklere kadar uçuruşumuzun ne kadar yersiz olduğu hepimizce mâlûmdur.

Onun için, biz daima Allah-u Teâlâ'ya tazarru ve niyaz ederekten:

"—Aman yâ Rabbi, ben acizim. Ben bu dünyada

kendimi kurtarmağa gücüm yetmez. Bana imdâd-ı ilâhîni eriştir, tevfikini refîk eyle...” diye yalvarmamız lâzım!

Bu hususta da buyruluyor ki:

العجب حجاب التوفيق.

(*El-ucbü hicâbü't-tevfîk*) “Ucüb, kendini beğenmek, insanın tevfikine mânîdir.” Diğer günahların hepsi de böyledir. Bunu kısacık bir misalle izah edeyim:

Değirmeni yaptınız, çok güzel, taşları, her şeyi iyi... Fakat, değirmenin suyu gelmezse, o değirmen neye yarar? Hiç bir şeye yaramaz.

İşte bilgi çok, hüner çok, her şey çok ama, Allah-u Teâlâ'dan rahmet-i ilâhiye gelmezse, ne yaparsın o gönlü?

Onun için, o gönlün sahibine Cenâb-ı Hak beş defa:

“—Önüme gel, huzuruma dur, ellerini aç, benden iste!

أَدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

(المؤمن: ٦٠)

(*Ud'unî estecib leküm*) “Bana dua edin, ben duanıza icâbet

edeceğim, istediğinizi vereceğim!” (Mü'min, 40/60)

Ben duaları kabul ediciyim, herkese vericiyim.

Nasıl ki bu kadar alemi yaratmışım, size de istediklerinizi vermekten kaçınmam, korkmam. Hazinem bitmez, tükenmez. Bitmez ve tükenmez bir hazineye mâlikim!” buyuruyor.

Allah hepimizi affetsin... Tefvikini refîk etsin... Dünyayı dünya bilelim, fakat bu dünya bizim değil. Hepimiz buradan gitsek gerek. Binâen aleyh, gideceğimiz yer toprak değil, ahirettir. Ahirete gitmek için hazırlanalım!

Bu cesedi toprağa gömecekler, çünkü bu topraktan hasıl oldu. Asıl gideceğimiz yer, ahiret aleminin cennetleridir. O cennetlere girmeyi hepimize Cenâb-ı Hak nasib etsin, lütfetsin, ihsan etsin...

Elâ ahsene'l-keîâm ve ebleğâ'l-nizâm. Sübhâne rabbiye'l-aliyyi'l-a'le'l-vehhâb... Lâ ilâhe illa'llâhu'l-halîmü'l-kerîm... Sübhâna'llâhi rabbi'l-arşı'l-azîm...

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn...

Nes'elüke mûcibâti rahmetike... Ve azâimi mağfiretike... Ve'lganîmete min külli birrin... Ve's-selâmete min külli ismin... Lâ teda' lenâ zenben illâ gafarte... Ve lâ hemmen illâ ferracte... Ve lâ hâceten leke fihâ ridan, illâ kadaytehâ yâ erhame'r-râhimîn! Yâ erhame'r-râhimîn! Yâ erhame'r-râhimîn!

Bugünkü cumamızı yâ Rabbi, mübarek eyle... Birçok cumalara da sağlık afiyetlerle erişmek de nasîb ü müyesser eyle...

Burada unuttuğum bir şey var:

İnsanlığımızı kemiren günahlardır. O günahları

öğrenmek ve o günahlardan mümkün mertebe uzak kaçmağa çalışmak insanlığımızın vazifesidir. Allah lütfetsin cümlemize...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâh!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

13. 04. 1979 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/](#)

[Cuma Sohbetlerine](#)

[PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

